

Sygn. akt I CSK 361/20

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z wniosku M. K.

przy uczestnictwie B. K. i S. K.

o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia
o odrzuceniu spadku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 listopada 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika S. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 18 listopada 2019 r., sygn. akt XXVII Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od S.K. na rzecz M.K. kwotę 240 (dwieście
czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W niniejszej sprawie jeden z uczestników postępowania - stryj spadkobierczyni - wniósł skargę

kasacyjną, a dla uzasadnienia wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania powołał się na potrzebę wykładni art. 1019 § 1 k.c. w związku z art. 88 § 2 k.c. co do biegu terminu zawitego do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia o odrzuceniu spadku. W ocenie skarżącego istnieje w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżność, bowiem np. w postanowieniu z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 410/13 (niepubl.) przyjęto, że do zachowania terminu zawitego do złożenia tego oświadczenia wystarczy, że w tym terminie wpłynie wniosek do sądu o złożenie oświadczenia, bez względu na to, kiedy faktycznie do złożenia oświadczenia dojdzie (zależy to od szybkości postępowania sądowego, która z kolei pozostaje niezależna od uczestnika postępowania), natomiast w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2018 r., III CZP 110/17 (OSNC 2019 nr 2, poz. 18) przyjęto, że termin zawity do uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku jest zachowany, gdy przed jego upływem sąd odbierze to oświadczenie i oświadczenie o odrzuceniu spadku (art. 1019 § 2 k.c.). W wypadkach wyjątkowych, w szczególności, gdy za nieodebranie oświadczenia w terminie spadkobierca nie ponosi winy, sąd może nie uwzględnić upływu tego terminu przez wzgląd na zasady współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Wskazana przez skarżącego potrzeba wykładni przepisów prawa nie uzasadnia jednak przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w tej sprawie. Po pierwsze, rozbieżność ma charakter pozorny. Analiza stanu faktycznego, na tle którego wydano uchwałę III CZP 110/17, dowodzi, że ponad rok trwało postępowanie z wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem złożenia wniosku o uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku – zatem, wskutek działania sądów, lecz nie biegu postępowania w przedmiocie zatwierdzenia oświadczenia, doszło do niezachowania terminu do wszczęcia postępowania o zatwierdzenie. Natomiast w stanie faktycznym sprawy II CSK 410/13 postępowanie o zatwierdzenie wszczęto w terminie zawitym, a jedynie ono długo trwało. Po drugie, nawet w świetle stanowiska zajętego w uchwale III CZP 110/17 upływ terminu zawitego nie musi powodować wygaśnięcia prawa do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków wcześniejszego oświadczenia, jeśli dzieje się to w okolicznościach szczególnych, bez winy spadkobiercy i uzasadniają to zasady współżycia społecznego.

Stwierdzenie wystąpienia tych przesłanek oznacza merytoryczną ocenę sprawy, która oczywiście potencjalnie może być kwestionowana w ramach podstaw kasacyjnych, jednakże nie występuje w tej kwestii problem prawny wymagający abstrakcyjnej oceny.

W skardze kasacyjnej wniesionej w niniejszej sprawie nie została wykazana żadna z okoliczności wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., dlatego Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

jw